

Nr. 245— 1951
Morgenbladet, 22.10.51
**Encyclopaedia
Britannica
om Norge 1940**

Av overlæge
Johan Scharffenberg

På grunn av forholdene i England under og etter krigen besørget Chicago universitet en amerikansk utgave av den britiske encyklopedi 1947.

Denne utgaven er visstnok på kompetent hold ansett som mindre god enn sine forgjengere, det tør jeg ikke dømme om. Men min oppmerksomhet ble henledet på skildringen av Norges forhold ved okkupasjonen (i avsnittet «World War II», 23. bind, s. 792 E), og der fant jeg uttalelser som krever svar.

Altmarkaffæren (16. februar) er datert 25. mars 1940, men denne feil er mindre viktig enn uttalelser som følgende:

«The Norwegian government and population had been sown with German agents and Norwegian traitors. — — —

Corrupt Norwegian officials had been bribed and promised high positions in the «new order». — — —

Sabotage, espionage and treachery worked with warvellous efficiency. The Norwegian army was racked by confusion. Orders were bungled. Officers surrendered their troops without fighting.»

Ikke et ord om motstands-rørslen, heller ikke i avsnittet «Norway».

Skildringen er grunnfalsk. Folket var overveiende engelskvennlig, Regjeringens feil var at den i overdreven tillit til den britiske flåten ikke styrket nøytralitetsvernet tilstrekkelig. Derfor undervurderte den faren for tysk overrumpling, ikke fordi den var villledet av «tyske agenter og norske forrædere», dog hadde Hagelin, aldeles ubegripelig, fått kontakt med forsvarsvesenet.

Før okkupasjonen var neppe noen «korrupte norske embetsmenn blitt bestukket og hadde fått løfte om høye stillinger i nyordningen».

Overfallet 9. april lyktes ikke fordi norsk «sabotasje, spionasje og forræderi arbeidet med vidunderlig virkningsfullhet».

Forvirringen i forsvaret skyldtes Regjeringens blindhet til siste stund, befal og menige gjorde sitt beste under fortvilte forhold.

Det er ikke likegyldig at den internasjonalt ansette Encyclopaedia Britannica gir dette vrengebilde av vårt folks holdning i 1940.

Heldigvis er fremstillingen riktig i Chamber's Encyclopaedia, 1950.

Avsnittet om Norges historie (bind X) er skrevet av professor dr. Halvdan Koht, der er selvfølgelig okkupasjonen og det videre forløp korrekt skildret på den knappe plass.

I avsnittet «World War II» er (14. bind, s. 690 flg.) «German Invasion of Norway» saklig skildret av Cyril B. Falls, professor i krigshistorie i Oxford.

Utenriksdepartementet bør gi Universitetsbiblioteket i oppdrag — mot sømmelig vederlag — stadig å holde øye med fremstillingen av norske forhold i utenlandsk litteratur, særlig i de store leksika hvor mange henter opplysninger.

Ved grove feil eller baktalelse bør U.D. sørge for imøtegåelse.

Johan Scharffenberg.